

به نام خدا

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور (۳۱)

بخش آب

فهرست مطالب

- ۱..... مقدمه
- ۲..... ۱. اعتبارات بخش آب وزارت نیرو در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷
- ۳..... ۲. اولویت‌های لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ در بخش آب
- ۵..... ۳. آثار منفی عدم تکمیل طرح‌ها در سال ۱۳۸۷ (با توجه به بدهی بخش آب)
- ۵..... ۴. تطابق لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ با برنامه چهارم توسعه (بخش آب)
- ۷..... نتیجه‌گیری
- ۸..... منابع و مآخذ

لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور (۳۱) بخش آب

مقدمه

بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور در قیاس با بودجه سال‌های گذشته به لحاظ شکلی و ذاتی متفاوت است. این تفاوت و تغییر در بودجه‌بندی با رعایت اصل شفافیت، پرهیز از پیچیدگی و تفکیک حوزه مسئولیت‌ها و اختیارات توجیه شده است، که توجه به این اصول در جای خود حائز اهمیت بسیار است. با این همه نباید از نظر دور داشت که بودجه کل کشور برنامه‌ای سالیانه و برشی از برنامه پنج‌ساله توسعه کشور است که باید در همه زمینه‌ها جهت‌گیری برنامه را پیگیری کند و در عین حال زمینه تحقق بخشی اهداف برنامه را فراهم کند. بخش آب به دلیل اهمیت زیاد، فرابخشی بودن و اختصاص درصد نسبتاً زیاد از اعتبارات نسبت به سایر بخش‌ها به توجه خاصی نیازمند است. از طرفی حجم زیاد پروژه‌ها در این بخش و نیاز مالی بالای آن‌ها و جوب این توجه را مضاعف می‌کند.

۱. اعتبارات بخش آب وزارت نیرو در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷

جدول ۱ اعتبارات بخش آب وزارت نیرو را در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ نشان می‌دهد.

جدول ۱. اعتبارات بخش آب وزارت نیرو در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ (ارقام به میلیون ریال)

عنوان برنامه	هزینه عمومی	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع
برنامه تدوین ضوابط و معیارهای فنی	۱,۴۹۸	۰	۱,۴۹۸
برنامه تأمین و عرضه آب	۰	۱۸,۳۲۹,۵۹۳	۱۸,۳۲۹,۵۹۳
برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۳۸۵,۰۰۰	۱,۲۰۲,۰۰۰	۱,۵۸۷,۰۰۰
برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۰	۳۲۲,۰۰۰	۳۲۲,۰۰۰
برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۰	۴,۱۶۳,۰۰۰	۴,۱۶۳,۰۰۰
برنامه پژوهش‌های کاربردی	۳,۲۰۰	۸۵,۰۰۰	۸۸,۲۰۰
برنامه مقاوم سازی ساختمان‌ها	۰	۲۹,۰۰۰	۲۹,۰۰۰
برنامه راهبری امور آب و آب و فاضلاب	۱۶,۰۰۰	۰	۱۶,۰۰۰
برنامه سامان‌دهی پساب و فاضلاب	۰	۴,۸۱۳,۷۶۹	۴,۸۱۳,۷۶۹
برنامه آب شهری و روستایی	۰	۴۹۶,۳۰۰	۴۹۶,۳۰۰

جدول ۲ اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل منابع آب و

برنامه‌های آن را در لایحه بودجه ۱۳۷۸ و در قانون بودجه ۱۳۸۶ نشان می‌دهد.

جدول ۲. اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل منابع آب و برنامه‌های آن در لایحه بودجه ۱۳۸۷ و قانون بودجه ۱۳۸۶ (ارقام به میلیون ریال)

عنوان	مصوب ۱۳۸۶	برآورد ۱۳۸۷	درصد رشد
کل فصل منابع آب	۱۸,۱۵۴,۰۰۱	۲۶,۱۲۷,۰۰۷	۴۳/۹
برنامه تأمین و عرضه	۱۳,۵۸۷,۳۷۰	۲۰,۲۷۴,۰۶۶	۴۹/۲
برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۷۶۲,۴۳۱	۱,۲۰۲,۰۰۰	۵۷/۷
برنامه مهندسی رودخانه و سواحل	۲۷۴,۰۰۰	۳۴۲,۰۰۰	۲۴/۸
برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۳,۴۲۳,۸۰۰	۴,۱۶۳,۰۰۰	۲۱/۶
برنامه پژوهش‌های کاربردی	۹۱,۹۰۰	۱۲۶,۹۴۱	۳۸/۱
برنامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها	۱۴,۵۰۰	۱۹,۰۰۰	۳۱/۰
برنامه سامان‌دهی پساب و فاضلاب (از فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری)	۳,۷۳۲,۳۶۶	۴,۸۱۳,۷۶۹	۲۹/۰
برنامه آب شهری و روستایی (از فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری)	۳۳۳,۰۴۴	۵۵۱,۳۰۰	۶۵/۵

۲. اولویت‌های لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ در بخش آب

در راستای سیاست‌های تأکید شده در برنامه چهارم توسعه با جهت‌گیری اساسی و راهبردی عملی برنامه مذکور و با عنایت به تعهدات وزارت نیرو برای تأمین نیازهای آبی و انرژی بخش‌های مختلف کشور و توسعه شبکه‌های آبیاری و زهکشی و آبرسانی و فاضلاب شهری و روستایی با رعایت اولویت‌های ذیل نسبت به تنظیم لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ اقدام شده است (براساس استعلام از وزارت نیرو):

- توجه به توزیع اعتبارات، متناسب با نیازها و ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل هر

استان از بعد منابع آب در راستای توسعه عدالت محور،

- تکمیل به موقع طرح‌های سفرهای مقام معظم رهبری،

- توجه به طرح‌های مشمول مصوبات هیئت دولت در استان‌ها،

- اولویت اتمام طرح‌های در دست اجرا و طرح‌های مکمل با دیدگاه اقتصادی به

منظور استفاده حداکثر از منابع سرمایه‌گذاری شده به طوری که در طول برنامه

چهارم توسعه به بهره‌برداری برسند،

- تسریع در اجرای طرح‌های شبکه‌های آبیاری و زهکشی مربوط به سدهایی که

به مرحله آگیری رسیده یا بهره‌برداری از آن‌ها آغاز شده است،

- توجه خاص به طرح‌های رودخانه‌های مرزی و منابع آب‌های مشترک (موضوع

بند «د» ماده (۱۷) قانون برنامه چهارم توسعه و بند (۴۰) سیاست‌های کلی نظام)،

- تأکید بر تسریع در اجرای طرح‌های مناطق محروم و کمتر توسعه یافته،

- عنایت ویژه به اجرای طرح‌های آبرسانی شهری و روستایی به‌منظور کاهش

تنش‌های ناشی از کمبود آب،

- تأکید بر تأمین اعتبارات طرح‌های زودبازده با توجه به اشتغال‌زایی و کوتاه

بودن زمان اجرای عملیات طرح‌ها،

- پیش‌بینی اعتبارات مربوط به مرمت، بازسازی و علاج بخشی تأسیسات آبی به

منظور حفظ سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته،

- منظور کردن سهم ریالی طرح‌هایی که از تسهیلات خارجی استفاده می‌کنند.

(فاینانس خارجی، وام بانک‌های جهانی و توسعه اسلامی)،

- تأکید بر تکمیل سامانه‌های آب و فاضلاب. مخصوصاً بخش روستایی.

۳. آثار منفی عدم تکمیل طرح‌ها در سال ۱۳۸۷ (با توجه به بدهی بخش آب)

آثار منفی ناشی از عدم تکمیل طرح‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ به شرح زیر است:

- بروز مشکلات اجتماعی و امنیتی در مناطق محدوده طرح،
- ایجاد جو بی‌اعتمادی در نزد کارفرمایان، مشاوران و پیمانکاران،
- عدم اعتماد سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی مشارکت در ساخت طرح‌های عمرانی،
- معطل ماندن سرمایه‌گذاری‌های انجام شده و عدم تحقق اهداف تعیین شده در قالب برنامه‌ریزی کلان کشور،
- به تعویق افتادن فعالیت‌های اجرایی درون مرزی برای بهره‌برداری از پتانسیل منابع آب‌های رودخانه‌های مرزی به منظور تأمین منابع آبی کشور،
- رشد قیمت‌های ناشی از هزینه‌های تورم، تعدیل، عدم نفع و استهلاک زیان‌بار سرمایه‌گذاری انجام شده و احتمال افزایش احجام کار پروژه‌های نیمه تمام،
- عدم امکان فراهم کردن زمینه مناسب برای توسعه اشتغال مفید، مولد و پایدار به‌عنوان عزم و اولویت اساسی دولت (توسعه فرصت شغلی) و امکان به وجود آمدن تنش‌های ناشی از بیکار ماندن نیروی شاغل و زیان‌های اجتماعی غیرقابل جبران.

۴. تطابق لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ با برنامه چهارم توسعه (بخش آب)

برنامه چهارم توسعه در زمینه‌های مختلف مانند انتقال آب بین حوضه‌ای، خشکسالی، شبکه‌های آبیاری و زهکشی، نگهداری شبکه‌ها، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی، آبخیزداری و شبکه (به‌عنوان واحدهای مکمل سدسازی)، کاهش هدررفت آب و

افزایش راندمان آبیاری، هماهنگی وزارت نیرو و جهادکشاورزی در مورد افزایش بهره‌وری آب و اصلاح الگوی کشت، بهبود تراز منفی سفره‌های آب‌زیرزمینی، ارزش اقتصادی آب، توسعه طرح‌های رودخانه‌های مرزی و مشترک، مبادله آب با کشورهای هم‌جوار، توسعه بخش خصوصی و توسعه بخش آب و فاضلاب شهری و روستایی تکالیفی را تعیین کرده است. با نگاهی کلی به موارد مربوط به بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ می‌توان عنوان کرد که در مواردی به برنامه چهارم توسعه توجه کافی نشده است که در این مورد می‌توان موارد زیر را عنوان کرد:

- در برنامه تأمین و عرضه آب همانگونه که از عنوان طرح‌ها برمی‌آید، اعتبار لازم برای ساختمان سد و شبکه آبیاری تحت آن، یکجا در نظر گرفته شده است. با توجه به بند «ح» ماده (۱۷) قانون برنامه چهارم توسعه مبنی بر هماهنگی اعتباری در تهیه و اجرای هم‌زمان طرح‌های تأمین آب و طرح‌های مکمل به‌نظر می‌رسد که اعلام یکجای این اعتبار تحت عنوان ساختمان سد و شبکه آبیاری و زهکشی چندان درست نیست. به علاوه میزان اعتبار اعلام شده در جهت شبکه‌های آبیاری و زهکشی مطابق با اهداف برنامه چهارم توسعه نیست.

- با توجه به عناوین طرح‌های نامبرده در برنامه سامان‌دهی پساب و فاضلاب و برنامه آب شهری و روستایی و بند «الف» ماده (۳۰) برنامه چهارم توسعه مبنی بر ارتقای شاخص‌های جمعیت تحت پوشش شبکه آب و فاضلاب شهری و روستایی، به‌نظر می‌رسد که از این نظر چندان با برنامه چهارم توسعه هم‌خوانی نداشته باشد.

- در موارد ذکر شده در برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب در برنامه‌های آب و فاضلاب، هیچ‌گونه موردی جهت نگهداری و افزایش بهره‌وری از

ظرفیت‌های موجود مانند تأسیسات آب و فاضلاب در نظر گرفته نشده است.

- با توجه به بدهی حدود ۱۶،۰۰۰ میلیارد ریال بخش آب، تحقق اهداف برنامه چهارم به طور جدی مورد تهدید قرار خواهد گرفت.

- شروع طرح‌های عمرانی جدید در بخش آب به معنی تکرار تجربه طرح‌های طولانی مدت گذشته خواهد بود که اثر منفی بر روی همه طرح‌های موجود خواهد گذاشت.

نتیجه‌گیری

با توجه به جدول ۲ و عناوین طرح‌های ذکر شده در متن لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ مشخص می‌شود که لایحه با بعضی از مواد قانون برنامه چهارم توسعه هم‌خوانی ندارد. برای مثال براساس بند «ح» ماده (۱۷) قانون برنامه چهارم توسعه مبنی بر هماهنگی اعتباری در تهیه و اجرای همزمان طرح‌های تأمین آب و طرح‌های مکمل، بیانگر این است که این امر در طرح‌های مذکور در متن لایحه چندان رعایت نشده است. با توجه به حجم زیاد پروژه‌های نیمه تمام در این بخش و سرمایه‌گذاری‌های زیاد انجام شده روی آن‌ها پیشنهاد می‌شود که تمرکز اعتبارات لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ هر چه بیشتر روی اتمام و به بهره‌برداری رسیدن پروژه‌های نیمه تمام باشد و از اختصاص به طرح‌های جدید مجدداً خودداری شود. از طرفی با توجه به اهمیت بالای طرح‌های مکمل شبکه‌های آبیاری و زهکشی در به بهره‌برداری رسیدن سدها و افزایش راندمان کاربری آب، پیشنهاد می‌شود که پیش‌بینی اعتبار لازم به این امر در اولویت قرار بگیرد تا گام مهمی در پیشرفت فصل آب کشور برداشته شود.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور.

۲. قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور.

۳. بررسی بودجه بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر زیربنایی شماره مسلسل ۷۶۹۱، بهمن ماه ۱۳۸۴.

۴. تصاویری از لایحه بودجه، لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر برنامه و بودجه، شماره مسلسل ۲۰۰۸۷۸۱، دی ماه ۱۳۸۶.

۵. قانون برنامه چهارم توسعه.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۸۸۲۰

عنوان گزارش: لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور (۳۱) بخش آب

Report Title: 1387 National budget – water sector

نام دفتر: مطالعات زیربنایی

تهیه و تدوین: جمال محمد ولی سامانی

ناظر علمی: محمدرضا محمدخانی

متقاضی: کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی

ویراستار: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها:

۱. بخش آب (water sector)

۲. بودجه ۱۳۸۷ (1387 budget)

منابع و مآخذ تهیه گزارش:

در انتهای گزارش درج شده است.

تاریخ انتشار: ۱۳۸۶/۱۱/۱۰